

Experiences and Challenges of PERSIAN Birth Cohort Centres During the COVID-19 Pandemic: A Qualitative Study

Fereshteh Rostami-Maskopae¹,
 Mohammad Reza Navaeifar²,
 Roya Kelishadi³,
 Mahmood Moosazadeh⁴,
 Amir Houshang Mehrparvar⁵,
 Majid Mirmohammadkhani⁶,
 Hamid Hakimi⁷,
 Seyede Shahrbanoo Daniali⁸,
 Navid Danaei⁹,
 Fatemeh Sadat Tabatabaei¹⁰,
 Masoomeh Goodarzi-Khoigani¹¹,
 Shahrbanoo Pahlevanynejad¹²,
 Azin Hajjalibeig²,
 Zohreh Rajabi¹³,
 Mehran Asadi-Aliabadi¹⁴,
 Mohammad Sadegh Rezai¹⁵

- ¹ PhD Candidate in Epidemiology, Pediatric Infectious Diseases Research Center, Communicable Diseases Institute, Student Research Committee, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
- ² Assistant Professor, Pediatric Infectious Diseases Research Center, Communicable Diseases Institute, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
- ³ Professor, Department of Pediatrics, Child Growth and Development Research Center, Research Institute for Primordial Prevention of Non-Communicable Disease, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
- ⁴ Associate Professor, Gastrointestinal Cancer Research Center, Non-communicable Diseases Institute, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
- ⁵ Professor, Industrial Diseases Research Center, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran
- ⁶ Professor, Social Determinants of Health Research Center, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran
- ⁷ Associate Professor, Immunology of Infectious Diseases Research Center, Research Institute of Basic Medical Sciences, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran
- ⁸ Assistant Professor, Department of Pediatrics, Child Growth and Development Research Center, Research Institute for Primordial Prevention of Non-Communicable Disease, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
- ⁹ Associate Professor, Department of Pediatrics, School of Medicine, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran
- ¹⁰ MD, Department of Pediatrics, Non-Communicable Disease Research Center, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran
- ¹¹ PhD, Department of Pediatrics, Child Growth and Development Research Center, Research Institute for Primordial Prevention of Non-Communicable Disease, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
- ¹² Assistant Professor, Social Determinants of Health Research Center, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran
- ¹³ BSc in Laboratory, Non-Communicable Disease Research Center, Rafsanjan University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran
- ¹⁴ Assistant Professor, Health Sciences Research Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
- ¹⁵ Professor, Pediatric Infectious Diseases Research Center, Communicable Diseases Institute, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

(Received September 3, 2025; Accepted December 14, 2025)

Abstract

Background and purpose: Birth cohort studies collect extensive data from the preconception, pregnancy, and postnatal periods. The COVID-19 pandemic caused significant disruptions to many ongoing research projects, including the Persian Birth Cohort. This study aims to describe and analyse the experiences and challenges encountered by various cohort centres during the COVID-19 pandemic.

Materials and methods: This qualitative study was conducted between June and July 2023 using an electronic questionnaire. Participants included managers, supervisors, and experts from five cohort centres located in Isfahan, Yazd, Semnan, Rafsanjan, and Sari. After obtaining informed consent, basic demographic information was collected, and participants were asked to respond to open-ended questions within a two-week period. Data analysis was performed using a two-stage Delphi method and thematic analysis. The questionnaires were collected, transcribed, and coded to identify major themes.

Results: Analysis of responses from 15 participants revealed four main challenges: (1) data collection, (2) human resources, (3) software, and (4) funding. The most critical issue was the disruption of data collection, which significantly influenced the research process. The findings indicated that implementing flexible mechanisms for data recording and human resource management can help maintain continuity in cohort activities, during public health emergencies.

Conclusion: Despite the challenges and constraints imposed by the COVID-19 pandemic, the PERSIAN Birth Cohort successfully continued its work by maintaining its activities through the adoption of flexible strategies. This experience provides valuable insights into the design and management of cohort studies during public health emergencies and can inform policies aimed at strengthening the resilience of epidemiological research. Moreover, careful attention to statistical considerations and the improvement of data quality during crises is essential to preserve the consistency and validity of data across different centres.

Keywords: Birth Cohort, COVID-19, qualitative, pandemics, cohort studies

J Mazandaran Univ Med Sci 2026; 35 (252): 78-89 (Persian).

Corresponding Author: **Mohammad Sadegh Rezai** - Pediatric Infectious Diseases Research Center, Communicable Diseases Institute, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran. (E-mail: drmsrezai@yahoo.com)

تجارب و چالش های کوهورت تولد پرشین در دوران همه گیری کووید-۱۹: یک مطالعه کیفی

فرشته رستمی مسکوپایی^۱
 محمدرضا نوایی فر^۲
 رویا کلیشادی^۳
 محمود موسی زاده^۴
 امیر هوشنگ مهرپرور^۵
 مجید میرمحمدخانی^۶
 حمید حکیمی^۷
 سیده شهربانو دانیالی^۸
 نوید دانیالی^۹
 فاطمه السادات طباطبایی^{۱۰}
 معصومه گودرزی خویگانی^{۱۱}
 شهربانو پهلوانی نژاد^{۱۲}
 آذین حاجی علی بیگ^۲
 زهره رجبی^{۱۳}
 مهران اسدی علی آبادی^{۱۴}
 محمدصادق رضایی^{۱۵}

چکیده

سابقه و هدف: مطالعات کوهورت تولد داده‌های گسترده‌ای از دوران قبل از بارداری، بارداری و پس از تولد جمع آوری می‌کند. همه گیری کووید-۱۹، موجب اختلال جدی در بسیاری از پروژه‌های در حال اجرا، از جمله کوهورت تولد پرشین شد. این مطالعه با هدف توصیف تجربیات و چالش‌های مراکز مختلف این کوهورت در دوران همه گیری کووید-۱۹، انجام پذیرفت.

مواد و روش‌ها: این مطالعه کیفی، از خرداد تا تیرماه ۱۴۰۲ و با استفاده از پرسشنامه الکترونیکی انجام شد. شرکت کنندگان شامل مدیران، ناظران و کارشناسان ثبت اطلاعات از پنج مرکز کوهورت تولد اصفهان، یزد، سمنان، رفسنجان و ساری بودند. پس از اخذ رضایت نامه، اطلاعات جمعیت شناختی پایه ثبت شد و شرکت کنندگان طی دو هفته به سوالات باز پاسخ دادند. تحلیل داده‌ها با روش دلفی دو مرحله ای و تحلیل موضوعی انجام شد. پاسخ‌ها گردآوری، رونویسی و سپس برای استخراج مضامین اصلی کدگذاری شدند.

یافته‌ها: تحلیل پاسخ‌های ۱۵ شرکت‌کننده، چهار چالش اصلی، جمع‌آوری داده‌ها، نیروی انسانی، نرم‌افزار و بودجه را مشخص کرد. مهم‌ترین موضوع شناسایی شده، تداخل در جمع‌آوری داده‌ها بود که تاثیر قابل توجهی بر فرآیند تحقیق داشت. نتایج نشان داد ایجاد ساز و کارهای انعطاف پذیر در ثبت داده‌ها و مدیریت نیروی انسانی می‌تواند استمرار فعالیت‌های کوهورت را حتی در شرایط بحرانی تضمین کند.

استنتاج: علی‌رغم چالش‌ها و محدودیت‌های دوران کووید-۱۹، کوهورت تولد پرشین با به کارگیری راهبردهای انعطاف‌پذیر توانست روند فعالیت خود را حفظ کند. این تجربه، بینش ارزشمندی برای طراحی و مدیریت مطالعات کوهورت در شرایط بحرانی فراهم می‌سازد و می‌تواند در تدوین سیاست‌های تاب‌آوری پژوهش‌های اپیدمیولوژیک به کار رود. هم‌چنین توجه به ملاحظات آماري و ارتقا کیفیت داده‌ها در دوره‌های بحران برای حفظ همگنی و اعتبار داده‌های مراکز مختلف ضروری است.

واژه های کلیدی: کوهورت تولد، کووید-۱۹، کیفی، همه گیری، مطالعات کوهورت

مؤلف مسئول: محمدصادق رضایی - مرکز تحقیقات عفونی اطفال، پژوهشکده بیماری‌های واگیر، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران | E-mail: dmsreszaii@yahoo.com

۱. دانشجوی دکتری تخصصی اپیدمیولوژی، مرکز تحقیقات عفونی اطفال، پژوهشکده بیماری‌های واگیر، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۲. استادیار، مرکز تحقیقات عفونی اطفال، پژوهشکده بیماری‌های واگیر، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۳. استاده، مرکز تحقیقات رشد و نمو کودکان، پژوهشکده پیشگیری اولیه از بیماری‌های غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۴. دانشیار، مرکز تحقیقات سرطان دستگاه گوارش، پژوهشکده بیماری‌های غیر واگیر، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۵. استاده، مرکز تحقیقات بیماری‌های ناشی از صنعت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران

۶. استاده، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

۷. دانشیار، مرکز تحقیقات ایمونولوژی بیماری‌های عفونی، پژوهشکده علوم پایه پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

۸. استادیار، مرکز تحقیقات رشد و نمو کودکان، پژوهشکده پیشگیری اولیه از بیماری‌های غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۹. دانشیار، گروه کودکان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

۱۰. پزشک، گروه کودکان، مرکز تحقیقات بیماری‌های غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

۱۱. دکتر، مرکز تحقیقات رشد و نمو کودکان، پژوهشکده پیشگیری اولیه از بیماری‌های غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۱۲. استادیار، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

۱۳. کارشناس آزمایشگاه، مرکز تحقیقات بیماری‌های غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

۱۴. استادیار، مرکز تحقیقات علوم بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

۱۵. استاده، مرکز تحقیقات عفونی اطفال، پژوهشکده بیماری‌های واگیر، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

✉ تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۶/۱۲ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات: ۱۴۰۴/۶/۲۶ تاریخ تصویب: ۱۴۰۴/۹/۲۳

مقدمه

کووید-۱۹ از دسامبر ۲۰۱۹ به سرعت در سراسر جهان گسترش یافت و به یک بحران جهانی تبدیل شد (۱). ایران یکی از کشورهایی بود که در مراحل اولیه پاندمی به‌طور قابل توجهی تحت تاثیر همه‌گیری کووید-۱۹ قرار گرفت و بیش‌ترین موارد ابتلا و مرگ و میر را در بین ۲۲ کشور منطقه مدیترانه شرقی به خود اختصاص داد (۲). پس از اعلام رسمی شیوع کووید-۱۹ توسط دولت، ستاد ملی مبارزه با کرونا، سیاست‌های بهداشت عمومی مختلفی را که توسط سازمان بهداشت جهانی (WHO) توصیه شده بود برای کنترل شیوع کووید-۱۹ اجرا کرد. این اقدامات شامل قرنطینه، فاصله‌گذاری اجتماعی، استفاده اجباری از ماسک و تعطیلی اماکن عمومی مانند مراکز خرید، پارک، مدارس و ادارات بود.

همه‌گیری کووید-۱۹ تأثیرات گسترده‌ای بر ابعاد زندگی افراد شامل ابعاد اقتصادی، اجتماعی، آموزشی، جسمی و روانی داشته است (۳). علاوه بر این، تأثیر آن بر پروژه‌های تحقیقاتی قابل توجه بوده است. مطالعات مشاهده‌ای و مداخله‌ای به دلیل سیاست‌های مبارزه با همه‌گیری متوقف شده یا با چالش‌هایی مواجه شده‌اند. شواهد موجود نشان می‌دهد که درصد پروژه‌های تحقیقاتی متوقف شده یا شکست خورده بین ۳۵ تا ۷۰ درصد متغیر بوده است (۴). به نظر می‌رسد مطالعات طولی، از جمله مطالعات کوهورت و کارآزمایی‌های بالینی، به دلیل تعلیق یا توقف در فعالیتهای جمع‌آوری داده‌ها، در مقایسه با سایر مطالعات، بیش‌تر تحت تأثیر همه‌گیری قرار گرفتند (۵).

مطالعه کوهورت تولد بخشی از کوهورت پرشین است که در انجمن کوهورت تولد آسیا ثبت شده است. این مطالعه تلاش مشترک بین پنج دانشگاه علوم پزشکی کشور است که شامل ۱۵۰۰۰ شرکت کننده می‌شود. این مطالعه که در سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶ آغاز شد، با هدف بررسی عوامل مختلف مرتبط با بارداری، زایمان و رشد و نمو کودک انجام شد. پروتکل کوهورت تولد به

تفصیل در جای دیگری منتشر شده است (۶). با شروع همه‌گیری کووید-۱۹، فاز ثبت نام اولیه مادران باردار تقریباً در تمامی مراکز مراحل پایانی رسیده بود، اما جمع‌آوری داده‌ها، ثبت اطلاعات مادران باردار و کودکان و پیگیری مداوم همچنان ادامه داشت.

علاوه بر چالش‌های رایج در مراکز کوهورت تولد، مانند نرخ بالای از دست دادن پیگیری، محدودیت‌های بودجه، عدم استانداردسازی رویه‌های عملیاتی و دشواری در حفظ کنترل کیفیت داده‌ها، همه‌گیری کووید-۱۹ چالش‌های نوینی را ایجاد کرد (۷، ۸). مطالعات کوهورت به دلیل ماهیت پرهزینه و زمان‌بر خود، نیازمند توجه ویژه به مشکلات و موانع موجود هستند، چرا که شناخت دقیق و پرداختن به این چالش‌ها تضمین می‌کند نتایج مطالعات قابل اعتماد و معتبر باقی بمانند و اجرای آن‌ها حتی در شرایط اضطراری مانند بحران‌ها یا پاندمی‌ها نیز امکان‌پذیر و موفق باشد (۹-۱۲).

با توجه به محدودیت‌های ناشی از پاندمی کووید-۱۹ و عدم امکان برگزاری جلسات حضوری، استفاده از روش الکترونیکی جمع‌آوری داده‌ها از جمله پرسشنامه الکترونیکی، ایمیل، جلسات مجازی و سایر ابزارهای راه دور به عنوان روشی کارآمد در جمع‌آوری داده‌ها، دسترسی گسترده‌تر به شرکت کنندگان و کاهش هزینه‌های تحقیق انتخاب شد. بنابراین هدف این مطالعه کیفی، توصیف تجربیات و چالش‌های پنج مرکز کوهورت تولد در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ و بررسی تأثیرات بالقوه این چالش‌ها بر پیامدهای تولد است که باید در مراحل تجزیه و تحلیل داده‌ها مورد توجه قرار گیرند.

مواد و روش‌ها

مقاله حاضر برگرفته از طرح مصوب دانشگاه علوم پزشکی مازندران با کد IR.MAZUMS.REC.1401.464 می‌باشد که به روش کیفی، در مراکز کوهورت تولد شهرهای اصفهان، یزد، سمنان، رفسنجان و ساری انجام

صورت دستی و با دقت توسط دو پژوهشگر مستقل انجام شد. در مرحله دوم خلاصه یافته ها و مضامین استخراج شده برای مدیر کوهورت تولد ارسال شد تا درباره صحت، کامل بودن و توافق مضامین اصلی اظهار نظر کنند. اصلاحات پیشنهادی مورد بررسی و در قالب چهار دسته نهایی طبقه بندی شد. فرایند تا زمانی ادامه یافت که اجماع نظری حاصل شد و هیچ مضمون جدیدی از سوی شرکت کنندگان مطرح نگردید.

یافته‌ها

در این مطالعه پانزده شرکت کننده از پنج مرکز کوهورت تولد ایران در این مصاحبه نیمه ساختاریافته شرکت کردند. ۸۰ درصد شرکت کنندگان بالای ۴۰ سال سن داشتند. حدود بیش از ۵۰ درصد از شرکت کنندگان، بالای ۵ سال سابقه کار داشتند. سایر ویژگی‌های شرکت کنندگان در جدول شماره ۱، شرح داده شده است.

جدول شماره ۱: ویژگی دموگرافیک شرکت کنندگان مطالعه

مشخصات شرکت کنندگان	تعداد (درصد)
کمتر از ۴۰ سال	۳ (۲۰)
۴۰ تا ۵۰ سال	۶ (۴۰)
بیش از ۵۰ سال	۶ (۴۰)
مرد	۸ (۵۳/۳۳)
زن	۷ (۴۶/۶۷)
لیسانس	۱ (۶/۶۷)
پزشک	۶ (۴۰)
دکترای تخصصی	۸ (۵۳/۳۳)
کمتر از یک سال	۳ (۲۰)
یک تا ۵ سال	۴ (۲۶/۶۷)
بیش از ۵ سال	۸ (۵۳/۳۳)

بررسی چالش‌های مربوطه در چهار حیطه کلیدی، جمع‌آوری داده‌ها، نیروی انسانی، نرم افزار و بودجه دسته بندی شدند (جدول شماره ۲).

جمع‌آوری داده‌ها

چالش‌های گزارش شده توسط شرکت کنندگان در خصوص جمع‌آوری داده‌ها در دوران پاندمی کووید-۱۹ به شرح زیر است.

"مادران به دلیل نگرانی از خطر ابتلا به ویروس کووید-۱۹، نسبت به حضور در جلسات حضوری ابراز

شد. این مطالعه با استفاده از روش دلفی دو مرحله‌ای انجام شد. در مرحله اول، پرسشنامه نیمه ساختاریافته شامل سوالات باز درباره تجربیات، چالش‌ها و راهکارهای مقابله با کووید-۱۹ از طریق ایمیل به صاحب نظران این حوزه ارسال شد. از هر مرکز کوهورت تولد، سه نفر شامل مدیر مرکز، ناظر برنامه و کارشناس ثبت اطلاعات مادر و کودک دعوت شدند. معیارهای انتخاب شرکت کنندگان بر اساس تخصص، تجربه مرتبط، نقش کلیدی آنان در فرآیند کوهورت تولد و همچنین فعال بودن آن‌ها در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ بود. رضایت شفاهی شرکت کنندگان طی یک جلسه مجازی اخذ شد و هدف مطالعه با نحوه پاسخگویی به سوالات به آنان توضیح داده شد. از شرکت کنندگان، اطلاعات جمعیت‌شناختی پایه شامل سن، جنس، سطح سواد و سابقه شغلی جمع‌آوری شد. پرسشنامه نیمه ساختار یافته به صورت الکترونیکی از خرداد تا تیر ۱۴۰۲ به مدیر هر مرکز کوهورت تولد ارسال شد و از شرکت کنندگان خواسته شد طی دو هفته به سوالات مربوط پاسخ دهند. این مطالعه شامل دو سوال تحقیقاتی اصلی، مرکز کوهورت تولد در طول همه‌گیری کووید-۱۹ با چه نگرانی‌ها و چالش‌هایی مواجه بود؟ و چه راهکارها یا استراتژی‌های جهت رفع مشکلات ناشی از کووید-۱۹ در مرکز خود به کار گرفتید؟ بود. مدیران مراکز تجربیات و چالش‌های خود را با ناظران و کارشناسان ثبت اطلاعات به بحث و بررسی گذاشتند و نتایج جلسات گروهی از طریق پست الکترونیکی ارسال شد.

پاسخ‌ها گردآوری و با روش تحلیل محتوا بررسی شد تا مضامین اولیه استخراج شود. در فرایند تحلیل محتوایی، به هر یک از مرکز کوهورت تولد یک کد اختصاص داده شد تا بتوان داده‌های مرتبط با هر مرکز را به دقت دسته بندی و سازماندهی کرد. این کدگذاری اجازه داد تا مضامین و الگوهای مشترک و متمایز میان مراکز مختلف را شناسایی گردد و بر اساس آن‌ها مفاهیم کلیدی طبقه‌بندی شد. فرایند کدگذاری به

نگرانی کردند. در نتیجه، فرآیند جمع‌آوری داده‌ها به جای حضور مستقیم، به صورت غیر حضوری و از طریق پیگیری‌های تلفنی و مصاحبه با استفاده از پرسشنامه‌های آنلاین انجام شد (مرکز ۵-۱).

جدول شماره ۲: گویه، زیر گویه و راهکارهای مرتبط بر چالش‌های کوهورت تولد پرشین در دوران پاندمی کووید-۱۹

گویه	زیر گویه	راهکار
جمع‌آوری داده‌ها	اختلال در ملاقات‌های حضوری به دلیل ترس از ابتلا به کووید-۱۹ و تبعات آن	فرآیند جمع‌آوری داده‌ها به صورت غیر حضوری، پیگیری‌های تلفنی و طراحی پرسشنامه‌های آنلاین
	نا توانی در جمع‌آوری شاخص‌های آتروپوتریک مانند قد و وزن	اندازه‌گیری شاخص‌های آتروپوتریک به صورت ویدیو یا عکس، ارسال از طریق واتس‌آپ به مرکز کوهورت تولد
نیروی انسانی	استقرار مرکز کوهورت تولد در محوطه بیمارستان	ایجاد پروتکل‌های بهداشتی ویژه جهت حفظ امنیت و استمرار فعالیت‌های مرکز
	نگرانی شدید پرسنل از ابتلا و انتقال ویروس به خانواده‌ها	واگذاری وظایف کارمندان مبتلا به سایر اعضا، برگزاری مصاحبه‌های آنلاین و تلفنی
نرم افزار	افزایش بار کاری پرسنل در تکمیل پرسشنامه‌های کاغذی و انتقال به نرم افزار	جایگزینی ویزیت‌های آنلاین به جای حضوری، جایگزین نیروهای جدید
	خروج پرسنل به علت استعفا یا توقف طرح نیروی انسانی	حمایت روانی از پرسنل، توزیع مواد ضدعفونی‌کننده، دستکش و ماسک، جمع‌آوری اطلاعات در چند مرحله، کاهش تعداد تماس‌های تلفنی در روز
مالی	نقص در اتصال به اینترنت و به دنبال آن ثبت ناقص اطلاعات	ارائه مشاوره و حمایت روانی برای کاهش استرس و پیشگیری از خروج پرسنل
	تاخیر یا عدم پرداخت مالی مربوط به تجهیز وسایل ارتباطی از جمله گوشی تلفن، عدم تامین نیروی انسانی مورد نیاز و همچنین موضوعات مرتبط با مشوق‌ها	افزایش پرسنل، انتقال به نرم افزار
مالی	افزایش بار مالی برقراری ارتباط در هنگام دور کاری (اینترنت، تلفن و ...)	-
	عدم تخصیص مزایای مدافعین سلامت در زمان کووید ۱۹ به پرسنل کوهورت	-

"برخی از خانواده‌ها به تماس‌های تلفنی پاسخ ندادند و برخی دیگر نیز با وجود تمایل به همکاری، به دلیل محدودیت زمانی در ساعات اداری قادر به پاسخگویی نبودند. به منظور رفع این مشکل، پرسشنامه‌های آنلاین طراحی و به خانواده‌ها اطلاع‌رسانی شد تا بتوانند در ساعات غیر اداری نیز با تیم پژوهش همکاری کنند" (مرکز ۲).

یکی از مراکز اظهار کرد که "با توجه به ماهیت استقرار مرکز کوهورت تولد در محوطه بیمارستان، تعدادی از مادران به دلیل حضور بیماران مبتلا به کووید-۱۹ در بیمارستان، از مراجعه حضوری به مرکز خودداری کردند" (مرکز ۲).

هم‌چنین، شرکت‌کنندگان گزارش دادند که "به علت نگرانی از ابتلا به ویروس، حتی انجام اندازه‌گیری‌های اولیه آتروپوتریک نظیر قد، وزن و دور سر کودکان نیز با دشواری همراه بود و بسیاری از خانواده‌ها به مراجعه حضوری تمایلی نداشتند" (مرکز ۵-۱).

"به دلیل تغییر شغل و وخیم تر شدن شرایط اقتصادی در پاندمی کووید-۱۹، افزایش مهاجرت افراد از محل سکونت به شهرستان‌ها رخ داد که این موضوع موجب انصراف آن‌ها از شرکت در مطالعه شد و در نتیجه افراد جدید جایگزین ایشان شدند" (مرکز ۴).

"در دوران کووید-۱۹، همکاری خانواده‌ها در تکمیل پرسشنامه و ادامه مشارکت کاهش چشمگیری داشت و بسیاری از مادران برای شرکت در طرح همکاری نکردند" (مرکز ۵-۱).

شرکت‌کنندگان تاکید کردند که یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی مراکز کوهورت تولد، موضوع جمع‌آوری اطلاعات به صورت حضوری بوده است. با توجه به سیاست اعمال محدودیت‌های کرونایی تعیین شده از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مراجعه حضوری برای کاهش شیوع ویروس کرونا به حالت تعلیق درآمد. اعضای کوهورت تولد به دلیل ترس از ابتلا به کووید-۱۹، مرگ یک یا چند نفر از اعضای خانواده، استرس، اضطراب و سایر نگرانی‌ها، تمایلی به همکاری و مراجعه حضوری نداشتند و این موضوع باعث کاهش میزان پاسخ‌دهی شرکت‌کنندگان در مطالعه شد. برخی از مراکز کوهورت تولد در محیط بیمارستان مستقر بودند، بنابراین ترس از مراجعه حضوری مادران به بیمارستان و خطر ابتلا به کووید-۱۹ بیش‌تر بود و این موضوع چالش مضاعفی را ایجاد کرد.

تغذیه، زمان بر و دشوار بود. هم‌چنین، از آنجا که برخی خانواده‌ها زمان محدودی برای پاسخ داشتند، جمع‌آوری اطلاعات در چند مرحله و از طریق تماس‌های تلفنی جداگانه انجام شد تا فشار کم‌تری بر خانواده‌ها وارد شود و پاسخگویی بهتری حاصل گردد (مرکز ۵-۱).

"در زمان تماس تلفنی، برخی از مادران اظهار کردند که گاهی کودک تمایل دارد گوشی را بردارد یا گریه می‌کند و مانع پاسخگویی به سوالات می‌شود. بنابراین مادران اعلام کردند که بهترین زمان برای پاسخ دادن به سوالات، زمانی است که کودک خواب است" (مرکز ۲).

"پرسنل فناوری اطلاعات که با ما همکاری می‌کرد به دلیل اولویت‌بندی استخراج آمار کووید-۱۹ از بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی، توجه کم‌تری به مشکلات سیستم کوهورت تولد ما داشتند و این امر موجب بروز مشکلاتی در گزارش‌گیری و ثبت اطلاعات شد" (مرکز ۲).

شرکت‌کنندگان درباره مشکلات مربوط به نیروی انسانی در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ مطالبی را بیان کردند. پزشکان و اعضای تیم پژوهش، مانند سایر اقشار جامعه، نگرانی شدیدی از ابتلا به ویروس و انتقال آن به خانواده‌هایشان داشتند. با ادامه شیوع بیماری، میزان غیبت و کاهش حضور کارکنان به دلیل ابتلا کووید-۱۹ یا مراقبت از اعضای خانواده مبتلا افزایش یافت. پیش از همه‌گیری کووید-۱۹، پزشکان به صورت فعال در مرکز کوهورت تولد جهت ویزیت نوزادان و کودکان حضور داشتند، اما در دوران پاندمی، بسیاری از آنان تمرکز خود را بر کنترل و مدیریت کووید-۱۹ در بیمارستان‌ها معطوف کردند و فعالیت‌های مرکز کوهورت در اولویت کم‌تری قرار گرفت. تماس‌های تلفنی بار کاری پرسنل را افزایش داد و باعث شد تا زمان و منابع بیش‌تری صرف پاسخگویی به شرکت‌کنندگان شود. هم‌چنین، این شرایط موجب شد که برخی از خدمات حضوری به صورت محدود و با فاصله‌گذاری اجتماعی اجرا شود و برخی فعالیت‌ها نیز به

با توجه به محدودیت‌ها و اهمیت ادامه روند جمع‌آوری داده‌ها، راهکارهایی برای ثبت اطلاعات آنتروپومتریک کودکان به صورت غیر حضوری ارائه شد. از آنجا که جمع‌آوری این اطلاعات از طریق تماس تلفنی یا پرسشنامه آنلاین امکان‌پذیر نبود، به خانواده‌ها توصیه شد تا شاخص‌های آنتروپومتریک کودکان را به صورت ویدیو یا عکس ثبت کرده و از طریق پیام‌رسان واتساپ به مرکز کوهورت تولد ارسال کنند. هم‌چنین راهکار دیگری که به خانواده‌ها اطلاع داده شد این بود که در صورت مراجعه به مراکز بهداشتی و درمانی جهت ثبت اطلاعات کودکان یا شرکت در برنامه واکسیناسیون، از شاخص‌های آنتروپومتریک کودکان عکس گرفته و آن را از طریق واتساپ به مرکز کوهورت ارسال نمایند.

نیروی انسانی

گزارش‌های شرکت‌کنندگان درباره چالش‌های نیروی انسانی به صورت زیر بیان شده است.

"به دلیل ابتلای مکرر برخی از کارکنان به کووید-۱۹، وظایف آن‌ها به سایر اعضا واگذار شد و مصاحبه‌ها به صورت تلفنی انجام شد" (مرکز ۵-۱).

"در مواردی که غیبت کارکنان طولانی بود، پیگیری و ثبت اطلاعات کودکان به شکل دورکاری انجام شد" (مرکز ۵-۱).

"با توجه به استقرار پزشکان کوهورت در بیمارستان‌ها جهت خدمت‌رسانی به بیماران کووید-۱۹، ویزیت و مشاوره‌های آنلاین به عنوان راهکاری جایگزین به کار گرفته شد" (مرکز ۵-۱).

در خصوص پیگیری و ثبت اطلاعات از طریق تماس تلفنی اظهارات زیر بیان شده است.

"در ابتدا، پیگیری تلفنی ساده به نظر می‌رسید، اما متقاعد کردن خانواده‌ها برای پاسخگویی به سوالات با چالش‌هایی همراه بود. توضیح بخش‌های مختلف پرسشنامه، به ویژه پرسشنامه‌های چندبخشی مانند بخش

کافی کامپیوتر، تجهیزات جانبی مانند تلفن، هدفون و هدست برای تسهیل فرآیند جمع‌آوری داده اهمیت ویژه‌ای پیدا کرد تا ارتباط موثرتری با خانواده‌ها برقرار شود و کیفیت داده‌ها حفظ گردد. این چالش‌ها نشان دهنده ضرورت توسعه زیرساخت‌های نرم‌افزاری قوی، آموزش مستمر پرسنل و بهبود سیستم‌های مدیریت داده در مطالعات کوهورت به ویژه در شرایط بحران‌هایی مانند پاندمی کووید-۱۹ است.

مالی

" بسیاری از منابع مالی و بودجه‌های پژوهشی به سمت مقابله با بیماری کووید-۱۹ و درمان بیماران اختصاص یافت و در نتیجه بودجه‌های مطالعات کوهورت مانند کوهورت تولد متوقف یا محدود شد " (مرکز ۵-۱).

" هزینه‌های اینترنت و تماس‌های تلفنی برای ثبت اطلاعات کودکان توسط کارکنانی که به صورت دورکاری فعالیت می‌کردند، پرداخت نشد یا جبران مالی برای این هزینه‌ها صورت نگرفت " (مرکز ۲ و ۳).
" در زمان همه‌گیری، مزایای مدافعین سلامت به پرسنل کوهورت تولد تخصیص نیافت و این موضوع باعث کاهش انگیزه در پرسنل شد " (مرکز ۳).

بسیاری از شرکت‌کنندگان بر اهمیت حمایت مالی در کاهش چالش‌های مراکز کوهورت تولد در طول همه‌گیری کووید-۱۹ تأکید کردند. شرایط جدید ایجاد شده توسط کووید-۱۹ نیازمند منابع بیش‌تری از جمله بودجه، فضای مناسب، تجهیزات و نیروی انسانی بود، اما بودجه اضافی برای تأمین پلتفرم‌های وب، تلفن‌ها و مشوق‌های لازم برای شرکت‌کنندگان فراهم نشد. این مشکلات حتی پس از کاهش شدت همه‌گیری کووید-۱۹ نیز ادامه داشت. شرکت‌کنندگان اشاره کردند که بسیاری از منابع مالی و بودجه‌های پژوهشی به سمت مقابله با بیماری کووید-۱۹ و درمان بیماران اختصاص یافت و در نتیجه بودجه‌های مطالعات طولی مانند

صورت مشاوره و پیگیری‌های غیرحضور، از طریق تماس تلفنی و واتس‌آپ ادامه پیدا کند. این تغییرات به گونه‌ای بود که ضمن سلامت پرسنل و شرکت‌کنندگان، روند جمع‌آوری داده‌ها و ارائه مراقبت‌های لازم نیز بدون اختلال ادامه یافت.

این چالش ضرورت برنامه‌ریزی مناسب برای حمایت روانی از پرسنل در شرایط استرس‌زای بحران را نشان می‌دهد. با توجه به مطالب فوق، استفاده از شیوه‌های جایگزین مانند دورکاری، ویزیت‌های آنلاین و شیفتی کردن پرسنل باعث شد که علی‌رغم محدودیت‌های ناشی از بیماری و دورکاری، روند جمع‌آوری داده‌ها حفظ شده و ارتباط موثر با شرکت‌کنندگان برقرار گردد.

نرم‌افزار

شرکت‌کنندگان درباره چالش‌های نرم‌افزار در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ مطالبی را بیان کردند که در ادامه آمده است.

" در هنگام ثبت اطلاعات، به دلیل قطع و وصل مکرر اینترنت نمی‌توانستیم اطلاعات مادران و کودکان را به‌طور کامل ثبت کنیم و مجبور می‌شدیم مجدداً با خانواده‌ها تماس بگیریم " (مرکز ۵-۱).

" در هنگام ثبت اطلاعات در منزل، قطع و وصل مکرر اینترنت مانع از برقراری ارتباط موثر می‌شد " (مرکز ۲ و ۳).

" با وجود عدم مراجعه حضوری خانواده‌ها، حجم کاری پرسنل افزایش یافته بود چرا که به دلیل اختلال‌های مکرر اتصال به اینترنت، اطلاعات پرسیده شده ابتدا به صورت پرسشنامه‌های کاغذی ثبت و سپس در نرم‌افزار وارد می‌شد " (مرکز ۲).

در طول همه‌گیری کووید-۱۹، نیاز به توسعه ابزارهای جمع‌آوری داده‌های آنلاین و بهبود وب‌سایت به صورت کامل احساس شد. چالش‌های مرتبط با نرم‌افزار، مانند قطع و کندی اینترنت، عدم تأمین تعداد

گیری کووید-۱۹ تشدید شد. مشابه با نتایج این مطالعه، سایر پژوهش‌های کوهورت و کارآزمایی‌های بالینی در سطح کشور و جهان نیز به دلیل محدودیت در روش‌های جمع‌آوری داده‌ها در دوران پاندمی، با چالش‌های مشابهی مواجه بودند (۱۵، ۱۶). در مطالعه Gulati، داده‌های پیگیری از طریق تلفن در طول همه‌گیری جمع‌آوری شد. انجام مراجعات و ویزیت‌های حضوری حتی پس از کاهش محدودیت‌ها هم‌چنان با مشکلاتی همراه بود که عمدتاً به دلیل ترس خانواده‌ها از ابتلا به کووید-۱۹ رخ داد (۱۵، ۱۷، ۱۸). در پاسخ به این چالش‌ها، سازمان‌ها و نهادهای مختلف مانند سازمان غذا و داروی ایالات متحده (Food and Drug Administration) (FDA) و آژانس دارویی اروپا (EMA) (European Medicines Agency) توصیه کردند که به جای ویزیت‌های حضوری از بازدیدهای مجازی، مراجعه به منزل بیماران یا ارسال داروهای مداخله‌ای به خانه بیماران استفاده شود (۱۷). بنابراین، با توجه به علت تغییر روش‌های جمع‌آوری داده‌ها و استفاده از چندین روش جایگزین، آنالیز داده‌ها نیز باید به صورت جداگانه و با تحلیل زیر گروه‌ها انجام شود تا نتایج دقیق و معتبر حاصل گردد. این رویکردها نشان دهنده تطبیق و انعطاف‌پذیری پژوهش‌ها در مواجهه با محدودیت‌های ناشی از همه‌گیری بوده و اهمیت طراحی روش‌های چندگانه جمع‌آوری داده‌ها را در مطالعات آینده برجسته می‌سازد.

چالش نیروی انسانی یکی از مسائل کلیدی در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ بود. یافته‌های مطالعه Khankeh نشان داد که کارکنان به دلیل ساعات کاری طولانی و مداوم با افزایش حجم کار و فرسودگی شغلی مواجه شده‌اند (۱۹). در این راستا، چندین مطالعه نشان دادند که حجم کار و سلامت روان کارکنانی که به طور مستقیم با بیماران کووید-۱۹ در ارتباط بودند، به طور قابل توجهی بدتر از کارکنانی بود که تماس مستقیمی با این بیماران نداشتند (۱۳، ۱۷، ۱۸).

در مطالعه Lone، مشکلات اصلی شامل اتصالات اینترنتی

کوهورت تولد محدودتر شد. به طور مثال، بودجه لازم برای خرید گوشی یا ارائه مشوق‌هایی جهت پیگیری افراد تامین نگردید. علاوه بر این، هزینه‌های اینترنت و تماس‌های تلفنی برای ثبت اطلاعات کودکان توسط کارکنانی که به صورت دورکاری فعالیت می‌کردند، افزایش یافت و هیچ توجه یا جبران مالی برای این هزینه‌ها صورت نگرفت. همچنین انتظار می‌رفت که کارکنان مراکز کوهورت تولد مانند کارکنان مراکز بهداشتی و درمانی از مزایا و پاداش‌های مرتبط با کووید-۱۹ بهره‌مند شوند، اما چنین امکاناتی برای آنان فراهم نشد. این محدودیت‌ها باعث افزایش فشار بر کارکنان شد و نیازمند حمایت مالی و پشتیبانی سازمانی بیش‌تری است.

بحث

هدف این مطالعه، توصیف تجربیات، چالش‌ها و استراتژی‌های پاسخ داده شده در پنج مرکز کوهورت تولد در طول همه‌گیری کووید-۱۹ بود. از دیدگاه شرکت‌کنندگان، مهم‌ترین چالش، جمع‌آوری اطلاعات به صورت حضوری بوده است. چالش‌های مطرح شده در مراکز کوهورت تولد پرشین، شامل مشکلات جمع‌آوری داده‌ها به دلیل محدودیت مراجعه حضوری، کمبود نیروی انسانی ناشی از ابتلا و نگرانی‌های مربوط به کووید-۱۹، مسائل نرم‌افزاری مانند قطعی و کندی اینترنت و محدودیت‌های بودجه‌ای بود. این چالش‌ها منجر به استفاده از روش‌های جایگزین مانند پیگیری تلفنی، پرسشنامه‌های آنلاین و ویزیت‌های مجازی در مراکز کوهورت تولد شد. یافته‌های این مطالعه با یافته‌های مطالعات دیگر هم‌راستا بوده است و اهمیت توجه ویژه به این چالش‌ها و راهکارهای مقابله با آن‌ها را در شرایط بحرانی نشان می‌دهد (۵، ۹، ۱۳، ۱۴).

یافته‌های این مطالعه نشان داد که چالش اصلی از نظر شرکت‌کنندگان، جمع‌آوری داده‌ها به صورت حضوری بود که به دلیل محدودیت‌های ناشی از همه

رویدادهای پیش‌بینی نشده مانند همه‌گیری کووید-۱۹ حتی در جامع‌ترین پروژه‌های تحقیقاتی در نظر گرفته نمی‌شوند.

در طول موج‌های همه‌گیری، به دلیل چالش‌هایی که مراکز درمانی و بهداشتی با آن مواجه بودند، ارائه خدمات مراقبت‌های بهداشتی تا حدی مختل شد. وضعیت معمول واکسیناسیون، تغذیه (از جمله شیوه‌های تغذیه با شیر مادر)، الگوهای خواب، معاینات فیزیکی، غربالگری نوزادان، مصرف داروها و آنتی‌بیوتیک‌ها، استفاده از مواد شوینده، و دسترسی به مکان‌های بازی و پارک‌ها به‌طور قابل توجهی نسبت به دوره قبل از همه‌گیری کووید-۱۹ تغییر کرده است (۳، ۵، ۲۴، ۲۵). اطلاع از این تغییرات در سلامت مادر و کودک، دانش ارزشمندی فراهم می‌کند که می‌تواند سیاست‌های مراقبت‌های بهداشتی آینده را به سمت حمایت بهتر از جمعیت‌های آسیب‌پذیر و افزایش تاب‌آوری در برابر بحران‌های بهداشتی مشابه در آینده هدایت کند.

ملاحظات آماری

در مطالعات متعددی بیان شده است که سیاست‌ها و محدودیت‌های اعمال شده در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ تاثیر قابل توجهی بر کیفیت و کمیت داده‌های جمع‌آوری شده داشته است (۱، ۷، ۱۶، ۱۷). یکی از چالش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات، سنجش شاخص‌های قابل اندازه‌گیری بود. در این مطالعه از مادران خواسته شد شاخص‌های آنروپومتریک کودک خود را به صورت فیلم یا عکس ثبت کرده و از طریق واتساپ به مرکز کوهورت تولد ارسال کنند. این رویکرد با چالش مهم دیگری یعنی عدم یکنواختی ابزارهای اندازه‌گیری، مانند تفاوت در ترازوها، همراه بود. برای اطمینان از اعتبار داده‌های جمع‌آوری شده، داده‌ها با پایگاه‌های اطلاعاتی وزارت بهداشت از جمله سامانه سیب و پارسا مقایسه گردید و ثبت داده‌ها در مراکز کوهورت تولد با این

ضعیف، نقص در پشتیبانی سلامت دیجیتال، نگرانی امنیت داده‌ها و حریم خصوصی و مسایل اقتصادی بود (۲۰). مطالعه Bezak نیز اتصال نامناسب اینترنت را بزرگ‌ترین مانع برای برقراری ارتباط موثر هنگام کار از خانه معرفی کرد (۲۱). در طول همه‌گیری، بخش فناوری اطلاعات در بسیاری از کشورها با سرعت زیادی پیشرفت کرد، اما این رشد با تهدیدها و چالش‌های متعددی همراه بود (۲۲، ۲۳). به ویژه در کشورهای کم‌درآمد که زیرساخت‌های فناوری به‌طور قابل توجهی محدود است (۲۰). این مسائل موجب فشار مضاعف بر نیروی انسانی شد و نیاز به برنامه‌ریزی ویژه و حمایت‌های مستمر از کارکنان به وضوح احساس می‌گردید.

شایان ذکر است که چالش‌های مربوط به نرم‌افزار و نیروی انسانی به یکدیگر وابسته هستند و در برخی موارد ممکن است تفکیک دقیقی بین آن‌ها امکان‌پذیر نباشد در نتیجه، مدیریت نیروی انسانی در شرایط بحران کرونا نیازمند استراتژی‌هایی نظیر آموزش، حمایت روانی، مدیریت بهینه نیروی کاری و ارتقا زیرساخت‌های فناوری است تا بتواند پاسخ مناسبی به چالش‌های پیش‌رو دهد.

نتایج مطالعه نشان داد که برخی از شرکت‌کنندگان نگرانی‌هایی درباره وضعیت مالی مطرح کردند. در مطالعه ای توسط Gulati و همکاران، بودجه ناکافی به عنوان چالش اصلی در طول همه‌گیری کووید-۱۹ بیان شده است (۱۵). در مطالعه Bezak، هزینه‌های مربوط به ارتباطات، مانند اتصال به اینترنت، به عنوان بخشی از محیط کار از خانه، یک نگرانی مهم گزارش شده بود (۲۱). علاوه بر این، در مطالعه Khankeh، مدیریت نامناسب منابع و تجهیزات از چالش‌های حیاتی شناسایی شده برای مدیریت کووید-۱۹ در نظام سلامت بیان شده است (۱۹).

بدون شک، شروع و راه‌اندازی یک مطالعه کوهورت مستلزم سال‌ها مطالعه، اقدامات اساسی، بودجه قابل توجه و برنامه‌ریزی دقیق است (۱۰، ۱۲). با این حال،

تسهیلات ارائه شده به اعضای کوهورت تولد در دوره همه گیری کووید-۱۹

مراکز کوهورت تولد در پنج دانشگاه بر اساس سیاست های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تلاش کردند تا پژوهش هایی مرتبط با کووید-۱۹ انجام دهند. بر این اساس مطالعه ای درباره دانش، نگرش و عملکرد مادران عضو کوهورت تولد در خصوص همه گیری کووید-۱۹ انجام شد. همچنین، مطالعه ای درباره شیوع و بروز کووید-۱۹ در کودکان عضو کوهورت تولد و ارتباط آن با وضعیت واکسیناسیون و ابتلای اعضای خانواده صورت گرفت.

برای افزایش مشارکت مادران در بین امواج مختلف همه گیری کووید-۱۹، اقدامات متعددی صورت گرفت که شامل انجام تست PCR و آزمایش آنتی بادی برای مادران مشکوک به ابتلا، توزیع مواد ضد عفونی کننده، دستکش و ماسک، فعال سازی گروه های واتساپ برای اطلاع رسانی به مادران، برگزاری جلسات مجازی با موضوعات مرتبط با سلامت مادران و کودکان، ویزیت های تلفنی یا آنلاین بیماران جهت کاهش تراکم حضوری در کلینیک ها و بیمارستان ها بود. همچنین، جلسات ضبط شده برنامه های آموزشی از طریق اپلیکیشن در گروه های مادران در دسترس قرار گرفت تا مادران تشویق شدند که همکاری خود را ادامه دهند. قابل ذکر است که به دلیل ماهیت مطالعه کوهورت و عدم مداخله در فرایند مطالعه، تنها به منظور رعایت مسائل اخلاقی، اطلاعات لازم درباره پیشگیری از کووید-۱۹ به خانواده ها ارائه گردید.

این مطالعه کیفی، تجربیات، چالش ها و راهکارهای مقابله با بحران همه گیری کووید-۱۹ را در مطالعه کوهورت تولد پرشین برجسته کرد. با وجود مشکلات متعددی هم چون دشواری جمع آوری داده ها، کمبود نیروی انسانی، مشکلات نرم افزاری و محدودیت های مالی، مطالعه کوهورت تولد توانست با تطبیق رویه ها و تدوین دستورالعمل های مناسب، به شکل ایمن و قابل

سامانه ها اعتبار سنجی شد. یکی دیگر از مشکلات مطرح شده نیاز به یکسان سازی و کنترل کیفیت داده های جمع آوری شده از روش های مختلف حضوری، تلفنی و آنلاین بود تا انسجام و دقت داده ها حفظ شود. بنابراین، ضروری است در تجزیه و تحلیل داده ها نسبت به تحلیل زیرگروهی با احتیاط عمل شود.

وقفه در پیگیری شرکت کنندگان و تاخیر در جمع آوری داده ها در دوران همه گیری کووید-۱۹، نگرانی از دست دادن پیگیری شرکت کنندگان را به شدت افزایش داد. این دغدغه که همیشه یکی از مسائل مهم مطالعات کوهورت به شمار می رود، در شرایط بحران همه گیری برجسته تر شد. اختلال در فرایند جمع آوری داده ها منجر به تاخیر در ثبت اطلاعات مربوط به مادران و کودکان شد و بسیاری از خانواده ها با چالش به یاد آوردن دقیق وضعیت رشد و تکامل فرزندان شان مواجه شدند. این وضعیت، کیفیت داده ها و زمان بندی تحلیل را تحت تاثیر قرار داد. با این حال، روش های آماری متعددی برای کاهش سوگیری ها و کنترل عوامل مخدوش کننده در مرحله تحلیل وجود دارد که می تواند به افزایش اعتبار و صحت نتایج پژوهش کمک شایانی نماید.

داده های از دست رفته یک مشکل رایج در مطالعات طولی است که اغلب ناشی از ترک مطالعه، فوت افراد یا فقدان پیگیری است (۱۰، ۱۳، ۲۶). اختلالات ناشی از همه گیری کووید-۱۹ این مشکل را تشدید کرده است. علاوه بر این، ایجاد همبستگی بین مشاهدات مکرر به دلیل وقفه در جمع آوری داده ها در این بازه زمانی به چالشی مهم تبدیل شده است. در چنین شرایطی، ارزیابی تأثیر داده های از دست رفته بر نتایج مطالعه برای اطمینان از صحت و اعتبار یافته های مطالعه بسیار حیاتی است (۲۶). پرداختن به این موضوع برای تسهیل همکاری موثر میان مراکز کوهورت تولد پرشین و تسهیل به اشتراک گذاری و گردآوری داده ها ضروری است.

این پنج مرکز را افزایش داد و از کیفیت و اعتبار داده‌های در دسترس اطمینان حاصل کرد.

سپاسگزاری

نویسندگان مقاله از همکاری معاونت تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی مازندران در حمایت از این طرح تشکر و قدردانی می‌کنند. قابل ذکر است که در این مطالعه هیچ گونه تضاد منافع وجود ندارد.

قبولی ادامه یابد. شناخت و مد نظر قرار دادن این چالش‌ها و محدودیت‌ها در شرایط اضطراری مانند همه‌گیری کووید-۱۹ می‌تواند به سیاست‌گذاران کمک کند تا زیرساخت‌ها و بسترهای لازم برای تداوم این نوع مطالعات در مواقع اضطراری بهداشتی یا بلایای طبیعی آینده فراهم کنند. همچنین، پیشنهاد می‌شود ملاحظات آماری مرتبط با ثبت داده‌ها در دوران پاندمی کووید-۱۹ مورد توجه قرار گیرد تا بتوان یکپارچگی داده‌های

References

1. Wen J. Impact of COVID-19 pandemic on birth outcomes: A retrospective cohort study in Nanjing, China. *Frontiers Public Health* 2022; 10: PMID: 35923970.
2. Abdoli A. Iran, sanctions, and the COVID-19 crisis. *J Med Economics* 2020; 23(12): 1461-1465. PMID: 33249954.
3. Chakraborty I, Maity P. COVID-19 outbreak: Migration, effects on society, global environment and prevention. *Sci Total Environment* 2020; 728: 138882. PMID: 32335410.
4. Waterhouse D, Harvey R, Hurley P, Levit L, Kim E, Klepin H, et al. Early Impact of COVID-19 on the Conduct of Oncology Clinical Trials and Long-Term Opportunities for Transformation: Findings From an American Society of Clinical Oncology Survey. *Jco Oncology Practice* 2020; 16(7): 417-421. PMID: 32396491.
5. Bakouny Z, Hawley J, Choueiri T, Peters S, Rini B, Warner J, et al. COVID-19 and Cancer: Current Challenges and Perspectives. *Cancer Cell* 2020; 38(5): 629-646. PMID: 33049215.
6. Zare Sakhvidi M, Danaei N, Dadvand P, Mehrparvar A, Heidari-Beni M, Nouripour S, et al. The Prospective Epidemiological Research Studies in IrAN (PERSIAN) Birth Cohort protocol: rationale, design and methodology. *Longitudinal Life Course Studies* 2021; 12(2): 241-262.
7. Connell C, Salkeld A, Wells C, Verstappen A, Poole P, Wilkinson T, et al. Sample representativeness and influence of attrition on longitudinal data collected as part of a national medical career tracking project. *Bmc Med Educ* 2023; 23(1):. PMID: 37491266.
8. Radwan H, Hashim M, Shaker Obaid R, Hasan H, Naja F, Al Ghazal H, et al. The Mother-Infant Study Cohort (MISC): Methodology, challenges, and baseline characteristics. *Plos One* 2018; 13(5): e0198278. PMID: 29851999.
9. Canova C, Cantarutti A. Population-Based Birth Cohort Studies in Epidemiology. *Int J Environmental Res Public Health* 2020; 17(15): 5276. PMID: 32717778.
10. Wang X, Kattan M. Cohort Studies. *Chest* 2020; 158(1): S72-S78. PMID: 32658655.
11. Toledano M, Smith R, Brook J, Douglass M, Elliott P. How to Establish and Follow up a Large Prospective Cohort Study in the 21st Century - Lessons from UK COSMOS. *Plos One* 2015; 10(7): e0131521. PMID: 26147611.

12. Nittas V, Puhan M, von Wyl V. Toward a Working Definition of eCohort Studies in Health Research: Narrative Literature Review. *Jmir Public Health Surveillance* 2021; 7(1): e24588. PMID: 33475521.
13. Hensen B, Mackworth-Young C, Simwinga M, Abdelmagid N, Banda J, Mavodza C, et al. Remote data collection for public health research in a COVID-19 era: ethical implications, challenges and opportunities. *Health Policy Plann* 2021; 36(3): 360-368. PMID: 33881138.
14. Miller P, Williams A. COVID-19's Impact on Clinical Research. *Covid 19 S Impact Clin Res* 2022. PMID: 37289930.
15. Gulati K, Dwivedi S, Kant S, Vibha D, Pandit A, Srivastava A, et al. Challenges in setting up a large population-based prospective cohort study in India – learnings from the LoCARPoN cohort. *Lancet Regional Health Southeast Asia* 2023; 9: 100112. PMID: 37383044.
16. Uleanya C, Yu K. Data Collection in Times of Pandemic: A Self-Study and Revisit of Research Practices During a Crisis. *Sage Open* 2023; 13(1):. PMID: 37008258.
17. Audisio K, Lia H, Robinson N, Rahouma M, Soletti G, Cancelli G, et al. Impact of the COVID-19 Pandemic on Non-COVID-19 Clinical Trials. *J Cardiovascular Development Disease* 2022; 9(1): 19. PMID: 35050229.
18. van Dorn A. COVID-19 and readjusting clinical trials. *Lancet* 2020; 396(10250): 523-524. PMID: 32828180.
19. Khankeh H, Farrokhi M, Roudini J, Pourvakhshoori N, Ahmadi S, Abbasabadi-Arab M, et al. Challenges to manage pandemic of coronavirus disease (COVID-19) in Iran with a special situation: a qualitative multi-method study. *Bmc Public Health* 2021; 21(1):. PMID: 34686165.
20. Lone S, Ahmad A. COVID-19 pandemic – an African perspective. *Emerging Microbes Amp Infections* 2020; 9(1): 1300-1308. PMID: 32458760.
21. Bezak E, Carson-Chahhoud K, Marcu L, Stoeva M, Lhotska L, Barabino G, et al. The Biggest Challenges Resulting from the COVID-19 Pandemic on Gender-Related Work from Home in Biomedical Fields—World-Wide Qualitative Survey Analysis. *Int J Environ Res Pub Health* 2022; 19(5): 3109. PMID: 35270801.
22. Alghamdi N, Alghamdi S. The Role of Digital Technology in Curbing COVID-19. *Int J Environ Res Public Health* 2022; 19(14): 8287. PMID: 35886139.
23. Baridam B, Okike E. Covid-19 Pandemic: Opportunities and Challenges for Information and Communication Technology Sector. *Int Conference Internet Technol Secured Trans Icitst 2021* 2021: 193-197.
24. Gibson L, Lockyer B, Dickerson J, Endacott C, Bridges S, McEachan R, et al. Comparison of Experiences in Two Birth Cohorts Comprising Young Families with Children under Four Years during the Initial COVID-19 Lockdown in Australia and the UK: A Qualitative Study. *Int J Environmental Res Public Health* 2021; 18(17): 9119. PMID: 34501709.
25. Upadhyay R, Sweta , Singh B, Singh U. Psychological impact of quarantine period on asymptomatic individuals with COVID-19. *Soci Sci Amp Humanities Open* 2020; 2(1): 100061. PMID: 34173498.
26. Srivastava D. Design and Analysis of Cohort Studies: Issues and Practices. *Biometr Amp Biostat Int J* 2015; 2(6):.